Et resume af "A guide to thatching in South Africa" med fokus på stråtagets levetid.

Der er et stort behov for certificering og standardisering af håndværket i SA, da der primært benyttes uuddannet arbejdskraft. Det er et udbredt problem i tækkebranchen, at arbejdskvaliteten er for dårlig, og derfor efterlader eksempler på dårligt stråtag og tømmerarbejder, der smitter af på hele branchen. Der er dog stor uenighed om hvorledes en sådan certificering skal udarbejdes, kontrolleres og finansieres.

Guiden skal ses som en håndbog med samme formål som den danske tækkevejledning. Udover det kommer den også med punkter man skal være opmærksom på i forhold til anskaffelse af stråtag og vedligeholdelse og forsikring af taget. Den kan bruges som opslagsværk ved specifikke situationer, fx løsninger ved skorstene, tagrender, lægteafstand, materialehøstning etc.

Guiden kommer med mange konkrete bud, men der tages forbehold for forskellige områder med vidt forskellige klimaer. Det er kompliceret at komme med generelle retningslinjer, da SA med sin vide udstrækning spænder over ørkenområder hvor solen er største naturlige nedbrydningsfaktor, til kystklimaområder med meget nedbør, hvor fugtighed er største udfordring.

Afstande og mål

Ifølge guiden er 151mm><207mm nødvendig tykkelse, igen afhængig af klimazonen i Sydafrika (s.16), og taget skal have en minimumshældning på 45° (s.19), for at kunne aflede vandet.

Afstanden mellem fagene må max være 900mm (s.17), for at undgå at svaj og sammenstyrtning i tagkonstruktionen. Lægteafstanden kan varieres i forhold til placering på taget og tækkematerialet(s.23). Vægten for tækkematerialet kan beregnes ud fra standarten 80kg pr. m3. (s.40).

Rørene skal syes på lægterne med sting på max 11 cm afstand(s.44), og skal ligge af på og syes omkring mindst tre lægter. I bunden hvor rørene er mere udsatte, skal de syes omkring 4 lægter(s.48).

Længden på stødet skal være mellem 25-30 cm. En forkert længde afkorter levetiden. For kort resulterer i mindre slidlag og længere end 30 cm gør taget mere sårbart overfor vindskade(s.48). Jo tykkere slidlag, jo længere levetid, dog som tommelfingerregel 80 cm ved rør (se billede s.47).

Afslutninger og kviste

Toppene skal bukkes over rygningen og også syes på modsatte side. Kyllingenet kan monteres for at beskytte rygningen mod fugle(s.49). En cement-rygning skal gå helt ned til rørenderne og have en tykkelse på 50 mm (s.53).

Underlæggende tagrender kan installeres for at sikre mod vandskade ved gavle (se billeder s.54). Kvisthældning må ikke komme under 45°, og der kan med fordel installeres tagrender i skotrender (s.55).

Brandsikkerhed

Korrekt inddækning er essentiel for undgåelse af brand, og vandskade fra regnvand ved skorstene (s.31). Brandhæmmende væske kan benyttes som brandforebyggelse, men må ikke ødelægge stråtaget, eller få det til at forfalde før tid. Rør skal opbevares fri for fugt og må ikke beskadiges under høst og transport (s.34).

Tækkemateriale

s. 34 tækkemateriale specifikationer. Hirta må ikke klippes kortere end 80 cm, rør-ende tykkelse min. 1,2 mm og rørene skal være lige og rengjorte, og må ikke høstes i vækstsæsonen og skal have smidt frøene.

s. 37 Cape Reed min. Længde 1 meter, min. Ende tykkelse 1,2mm, forholdsvis lige, træagtige og skal soltørres i en uge før bundtning. Sorten er massiv, og ikke hul som tagrør.

s. 37 Water Reed længde mellem 1,5 m og 1,8 m. opbevaring fri for vand, sol og fri af jord.

Se også billeder for forklaring på god rørkvalitet.

Vedligehold

Overfladen skal holdes ren og fri for sand, blade og andet der ikke hører hjemme på tagfladen. Man må have specielt fokus på skotrender og andre steder med hældninger under 45°. Børstning af stråene forlænger levetiden, hvis det gøres korrekt. Skruer, metalstænger, tråd må ikke blotlægges og eksponeres for sol og vand (s.57).

Vedligeholdelse ifølge Lucas Quality Thatchers (Mundtlig overlevering, ikke noteret i guiden)

Taget bindes med reb som minimum på de to nederste lægter, for at kunne stramme ordentligt til. Resten bindes fx med metaltråd, da det er brandsikkert.

Tre trin af vedligehold:

1. Taget har sat sig efter et par år og bliver læst. Ekstra håndfuld-store bundter tilføjes og hele taget bankes op igen, så fastheden genskabes.

2. Ved Cape Reed begynder rørenderne at tørre ind og krølle op efter ca. 15 år. Hele taget trækkes lagvist ud, og rørenderne klippes med en hækkesaks og bankes på plads igen. Denne procedure kan kun gentages én eller max to gange.

3. det gamle tag fjernes, lægter skiftes ud evt. og nye rør lægges på.